

de går andetsteds hen for at få lån, kommer ud for långivere, som kan betinge sig vilkår, der er ugunstige for låntagerne. Mangel på ovennævnte mulighed har endvidere skabt en stor interesse for »korte obligationer«, udover hvad denne låneform egentlig kan bære.

Forfatteren har også fundet andre mangler ved vort kreditsystem, først og fremmest manglen på uamortisable statsobligationer, og han beskriver på side 166-167 med tør humor de følger, som denne mangel har. Også andre mangler omtales, som det her vil føre for vidt at kommentere, men som det vel er værd at stifte bekendtskab med.

Hermed være da denne bog anbefalet alle, der interesserer sig for kapitalmarkeds- og renteforhold.

*Niels Lindberg.**

* Dr. polit., professor ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole.

Jan Kobbarnagel: Konkurrenceens retlige regulering I. Einar Hæreks Forlag. København 1957. 343 s.

Professor Kobbarnagels bog er første del af et værk, der vil udfylde et hul i dansk juridisk litteratur. Medens økonomer har skrevet alt fra specielle tidsskriftsartikler til store oversigtsværker om afsætningskonkurrence, er der ikke på dansk udgivet noget samlet overblik over den juridiske side af dette emne.

De specielle juridiske værker – ofte tidsskriftsartikler – har kun omfattet en enkelt side af problemet og har derfor kun sjældent kunne påkalde interesse hos en større kreds af økonomer – hvis disse overhovedet har kendt værkernes eksistens. Efter det foreliggende bind I at dømme, vil der nu fra Jan Kobbarnagels hånd fremkomme en samlet oversigt over de juridiske aspekter af afsætningskonkurrencen, som de økonomer, der beskæftiger sig med denne problemkreds, sikkert vil have stort udbytte af at læse visse afsnit af.

Værket, der skal omfatte 3 bind, deles i en »almindelig del« og en »speciel del«. Denne opdeling, der også kendes fra andre

retsvidenskabelige værker, er meget naturlig; dog forekommer det mærkeligt, at det foreliggende bind I foruden almindelig del også omfatter et afsnit af den specielle del.

Kapitel 1 i almindelig del hedder »Konkurrenceens begreb og funktion«. De definitioner, forfatteren opstiller heri, svarer i en vis udstrækning til dem, økonomerne bruger; men man mærker alligevel, at Jan Kobbarnagel bevæger sig i noget andre tankebaner end dem, økonomer er fortrolige med.

»Erhvervsfrihed og konkurrenceregulering«, som kapitel 2 er blevet kaldt samt kapitel 3, »Konkurrencerettens område«, er begge korte kapitler, der omhandler forskellige definitoriske problemer.

Derefter følger et historisk afsnit: Træk af konkurrencerettens udvikling.

I kapitel 5 begynder gennemgangen af de egentlige problemer i konkurrence retten med en behandling af sandhedsprincippet.

Omtalen af eneretten ville have været nok så logisk anbragt under den specielle del, men professoren har placeret den som kapitel 6 i almindelig del.

Goodwill har naturligvis fået et kapitel i første del, og det samme gælder redelig forretningskik.

Det afsnit fra speciel del, der er kommet med i det foreliggende bind er reklameretten. Heri findes et kapitel, der omhandler retsbeskyttelsen for reklamer og et, hvori forfatteren søger at finde reklamefrihedens grænser.

Professor Kobbarnagel har kaldt sin bog: »Konkurrenceens retlige regulering«. Snarere burde den have heddet: »Afsætningskonkurrenceens retlige regulering«, da andre konkurrenceformer ikke omtales. Desuden afgrænser forfatteren sin opgave til de lege lata betragtninger, idet han siger: »At kritisere eller diskutere den (gældende danske konkurrence ret) falder uden for rammerne af en retsvidenskabelig fremstilling«. Bogen er dog ikke mere retsvidenskabelig, end at der rundt omkring findes flere vurderende og kritiske betragtninger – f.eks. under omtalen af apotekerloven.

Som tidligere antydte er der visse forskelle imellem juristernes og økonomernes definitioner, og forfatteren er flere steder

de går andetsteds hen for at få lån, kommer ud for långivere, som kan betinge sig vilkår, der er ugunstige for låntagerne. Mangel på ovennævnte mulighed har endvidere skabt en stor interesse for »korte obligationer«, udover hvad denne låneform egentlig kan bære.

Forfatteren har også fundet andre mangler ved vort kreditsystem, først og fremmest manglen på uamortisable statsobligationer, og han beskriver på side 166-167 med tør humor de følger, som denne mangel har. Også andre mangler omtales, som det her vil føre for vidt at kommentere, men som det vel er værd at stifte bekendtskab med.

Hermed være da denne bog anbefalet alle, der interesserer sig for kapitalmarkeds- og renteforhold.

*Niels Lindberg.**

* Dr. polit., professor ved Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole.

Jan Kobbarnagel: Konkurrenceens retlige regulering I. Einar Hæreks Forlag. København 1957. 343 s.

Professor Kobbarnagels bog er første del af et værk, der vil udfylde et hul i dansk juridisk litteratur. Medens økonomer har skrevet alt fra specielle tidsskriftsartikler til store oversigtsværker om afsætningskonkurrence, er der ikke på dansk udgivet noget samlet overblik over den juridiske side af dette emne.

De specielle juridiske værker – ofte tidsskriftsartikler – har kun omfattet en enkelt side af problemet og har derfor kun sjældent kunne påkalde interesse hos en større kreds af økonomer – hvis disse overhovedet har kendt værkernes eksistens. Efter det foreliggende bind I at dømme, vil der nu fra Jan Kobbarnagels hånd fremkomme en samlet oversigt over de juridiske aspekter af afsætningskonkurrencen, som de økonomer, der beskæftiger sig med denne problemkreds, sikkert vil have stort udbytte af at læse visse afsnit af.

Værket, der skal omfatte 3 bind, deles i en »almindelig del« og en »speciel del«. Denne opdeling, der også kendes fra andre

retsvidenskabelige værker, er meget naturlig; dog forekommer det mærkeligt, at det foreliggende bind I foruden almindelig del også omfatter et afsnit af den specielle del.

Kapitel 1 i almindelig del hedder »Konkurrenceens begreb og funktion«. De definitioner, forfatteren opstiller heri, svarer i en vis udstrækning til dem, økonomerne bruger; men man mærker alligevel, at Jan Kobbarnagel bevæger sig i noget andre tankebaner end dem, økonomer er fortrolige med.

»Erhvervsfrihed og konkurrenceregulering«, som kapitel 2 er blevet kaldt samt kapitel 3, »Konkurrencerettens område«, er begge korte kapitler, der omhandler forskellige definatoriske problemer.

Derefter følger et historisk afsnit: Træk af konkurrencerettens udvikling.

I kapitel 5 begynder gennemgangen af de egentlige problemer i konkurrence retten med en behandling af sandhedsprincippet.

Omtalen af eneretten ville have været nok så logisk anbragt under den specielle del, men professoren har placeret den som kapitel 6 i almindelig del.

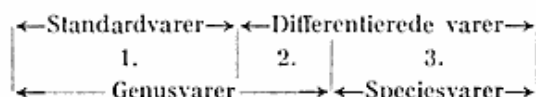
Goodwill har naturligvis fået et kapitel i første del, og det samme gælder redelig forretningskik.

Det afsnit fra speciel del, der er kommet med i det foreliggende bind er reklameretten. Heri findes et kapitel, der omhandler retsbeskyttelsen for reklamer og et, hvori forfatteren søger at finde reklamefrihedens grænser.

Professor Kobbarnagel har kaldt sin bog: »Konkurrenceens retlige regulering«. Snarere burde den have heddet: »Afsætningskonkurrenceens retlige regulering«, da andre konkurrenceformer ikke omtales. Desuden afgrænser forfatteren sin opgave til de lege lata betragtninger, idet han siger: »At kritisere eller diskutere den (gældende danske konkurrence ret) falder uden for rammerne af en retsvidenskabelig fremstilling«. Bogen er dog ikke mere retsvidenskabelig, end at der rundt omkring findes flere vurderende og kritiske betragtninger – f.eks. under omtalen af apotekerloven.

Som tidligere antydet er der visse forskelle imellem juristernes og økonomernes definitioner, og forfatteren er flere steder

inde på dette forhold. På side 23 nævnes således økonomernes sondring mellem standardvarer og differentierede varer og heroverfor opstilles juristernes: Genuskøb contra specieskøb. Dette forhold er søgt illustreret i nedenstående figur, og til yderligere illustration skal der anføres tre eksempler:

1. Stabelvarer er standardvarer og samtidig generisk bestemt.
2. Mærkevarer er differentierede varer, men alligevel genusvarer.
3. De fleste antikviteter tilhører speciesgruppen og er differentierede.

På side 46-47 anføres et andet eksempel på forskelle imellem juridiske og økonomiske definitioner. Her drejer det sig om ordet monopol, som både jurister og økonomer benytter. Medens økonomer tager ordet »mono« ret bogstaveligt, idet de herudover også anvender begrebene duopol, oligopol og polypol, er juristernes begreb meget videre, således at den juridiske anvendelse af ordet monopol dækker over flere forskellige former for konkurrencebegrænsning. Det må siges at være en svaghed, at lovgivningen ikke noget sted har en klar definition af ordet monopol. Den vigtigste lov hedder »Lov om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger«, og disse to begreber sidestilles næsten overalt; men ingen af dem og heller ikke forskellen er defineret juridisk set.

Til trods for sådanne definatoriske skillelinier kan økonomer få stort udbytte af at læse værket. Her skal kun omtales et par afsnit, som især må påkalde interesse hos økonomer.

Enerettigheder er ofte basis for de såkaldt legale monopoler, hvorfor det er naturligt, at forfatteren har et kapitel med overskriften: »Eneretten som konkurrencemiddel«. Ved læsning af dette kapitel ser man tydeligt, at de legale monopoler nødvendigvis må have forskellig betydning i de forskellige brancher. Forfatteren nævner syv

former for eneret, og det anføres udtrykkeligt, at denne opregning ikke er udtømmende.

Opfinderret eller patentret samt mønsterret er de to former for enerettigheder, der har den største samfundsmæssige betydning. Dels på grund af deres store betydning, dels fordi de til en vis grad kan finde anvendelse på de samme goder, knytter der sig en særlig interesse til dem set med en økonoms øjne. Patenthaveren nyder større beskyttelse end indehaveren af en mønsterret, og årsagen hertil er vel bl.a., at lovgivningsmagten mener, at nogle produktioner fortjener større beskyttelse end andre. Fra et juridisk synspunkt kan det også fremføres, at afgrænsningsproblemer kan tale for varierende beskyttelse.

Derimod er det vanskeligt at finde en forklaring på, at ikke flere opfindelser kan patenteres; forfatteren opstiller syv krav, der skal opfyldes, og dette indskrænker gruppen af goder, der kan patenteres, meget væsentligt. Hvorfor skal en opfindelse angå en teknisk ide for at kunne patenteres? Hvorfor kan en kommerciel eller organisatorisk ide ikke beskyttes med patent?

Det kan undre, at forfatteren ikke rejser dette spørgsmål. For det første kan det være vanskeligt at afgøre, hvad der skal forstås ved en teknisk ide, og for det andet forekommer den nuværende lovgivning i høj grad at udøve forskelsbehandling over for de forskellige grupper af ophavsmænd til gode ideer.

»Reklameretten« er som tidligere nævnt første afsnit af den specielle del. Det kan ikke betegnes som et nyt indlæg i den standende diskussion, men det danner en udmærket baggrund for reklamedebatterne.

Sådanne debatter indeholder ofte tre elementer: Et etisk, et økonomisk og et juridisk. Om det etiske kan man som bekendt diskutere i det uendelige; litteraturen bærer tydeligt præg af, at man heller ikke kan blive enig om det økonomiske. Med professor Kobbernagels bog er det juridiske spørgsmål sat på plads i den forstand, at der nu findes en overskuelig og ganske udtømmende oversigt over den gældende lovgivning for reklameret.

Det omtalte afsnit er delt i tre kapitler. I det første drøftes de definatoriske problemer, i det andet den ophavsretlige beskyttelse, der nødvendigvis må findes og i det tredje (med overskriften: »Reklamefrihedens grænser«) går forfatteren ind på de etiske og økonomiske spørgsmål. Som eksempler på de etiske spørgsmål nævnes bl.a. friluftsklamer og reklamer for præventive midler.

De økonomiske virkninger af lovgivningsmagtens indgriben i reklameringsvanerne fremgår tydeligst af afsnittene »Regulering ud fra forbrugerinteresser« og »Regulering ud fra konkurrentinteresser«. Her fremdrager Jan Kobbarnagel på udmærket vis, at nogle reguleringer officielt er gennemført for at beskytte forbrugerne, mens det i virkeligheden er konkurrentinteresser, der har været bestemmende. Som eksempler nævnes apotekerloven og margarine-loven. Den nugældende apotekerlov stammer fra 1954 og favoriserer apotekerne med det resultat, at danske medicinalfabrikker flytter visse dele af deres produktion til udlandet. Margarine-lovgivningen varetager her i landet som i så mange andre lande landbrugsinteresser. At ordet »Margarine« skal stå på margarinepakningerne kendes flere steder – ligeså bestemmelser om at margarinen skal indeholde et såkaldt røbestof.

Et vigtigt spørgsmål i forbindelse med reguleringen ud fra konkurrentinteresser er sammenlignende reklame. Sammen med regler, der bekæmper sådanne fænomener nævner forfatteren generalklausulen, d.v.s. bestemmelsen om redelig forretningsskik i konkurrencelovens § 15.

Denne bestemmelse, der åbner mulighed for at bringe etikken ind i domspraksis, rummer jo samtidig en risiko for misbrug, idet der til en vis grad gøres plads for subjektive skøn. Forfatteren omtaler generalklausulen rosende, og alt i alt må man vel give ham ret. Det virker dog foruroligende at sagsanlæg angående overtrædelse af § 15 kun kan foretages, når sagsøgeren finder tilslutning hos en erhvervsorganisation, hvem handelsministeriet har givet påtaleret.

I den foreliggende del af professor Jan Kobbarnagels værk er det specielt reklame-

retten, økonomer bør gøres opmærksom på. Det er udmærket for folk, der tager del i reklamediskussioner at se problemerne fra en synsvinkel, der kun sjældent tages i anvendelse. Bind III, der skal omhandle salgets retlige regulering, må derfor imødeses med interesse.

*Sigurd Bennike.**

* Institutet for Husholdningsanalyse.

J. M. D. Little: A Critique of Welfare Economics. Second Edition, Oxford University Press 1957, Pris 30 s. VII + 302 sider.

Den første udgave af Little's bog kom i 1950, men da den ikke tidligere har været anmeldt i dette tidsskrift, kan der måske være grund til en lidt mere omfattende anmeldelse, end der ellers tilkommer en bogs anden udgave.

Formålet med Little's bog har været at analysere fundamentet for den moderne velfærdsøkonomi med henblik på at kunne bedømme, i hvilket omfang denne teoribygning hviler tilstrækkeligt solidt – både med hensyn til sin egen logiske opbygning og med hensyn til realismen i det sæt af forudsætninger om virkeligheden, som anvendes i denne opbygning – til at man kan bruge dens konklusioner til noget som helst.

Da dette formål kun kan nås ved en grundig analyse af velfærdsøkonomiens centrale dele, indeholder bogen naturligvis også en fremstilling af velfærdsøkonomien i hovedtræk. Alt i alt er bogen derfor utvivlsomt velegnet som introduktion til velfærdsøkonomien, selv om den ingenlunde er let kost. Men som Samuelson siger »...welfare economics is a rather complicated subject, with, however, the one saving grace that, once understood it turns out to be a fairly simple theory after all«. På ét område må fremstillingen hos Little set ud fra denne synsvinkel imidlertid siges at være mangelfuld, nemlig for så vidt angår den videre udbygning af det specielle teoretiske apparat, som anvendes af de moderne »velfærdsfunktionsteoretikere« (Samuelson, Bergson). Hvor stor værdien af et kendskab til dette apparat er, er så måske ret tvivlsomt.